

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม ของเยาวชนไทย*

THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN SHAPING THE SOCIAL IDENTITY OF THAI YOUTH

สุกิจ ชัยมุสิก

Sukit Chaimusik

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Thailand

วันที่รับบทความ : 25 มีนาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 30 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 30 เมษายน 2568

Received 25 March 2025; Revised 30 April 2025; Accepted 30 April 2025

บทคัดย่อ

สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยผ่านกระบวนการนำเสนอภาพลักษณ์ตนเอง การเปรียบเทียบกับผู้อื่น และอิทธิพลจากอินฟลูเอนเซอร์และกระแสสังคม เยาวชนสามารถเลือกแสดงออกถึงตัวตนผ่านโพสต์รูปภาพ และวิดีโอบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลทั้งด้านบวกและลบต่อความพึงพอใจในตนเอง การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในสื่อสังคมออนไลน์สามารถนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่าและภาวะซึมเศร้าได้ หากเกิดขึ้นในลักษณะที่ไม่ดี ส่วนการเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมจากอินฟลูเอนเซอร์อาจส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดของเยาวชน เช่น การเลือกใช้ภาษาและความงาม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมทางสังคม ดังนั้น สื่อสังคมออนไลน์จึงมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในยุคดิจิทัล

Citation:

* สุกิจ ชัยมุสิก. (2568). บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทย. วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์, 2(2), 33-40.

Sukit Chaimusik. (2025). The Role of Social Media in Shaping the Social Identity of Thai Youth. Journal of Social Sciences Innovations, 2(2), 33-40.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jssi.2025.9>

Website: <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jssi>

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, อัตลักษณ์, เยาวชน, การเปรียบเทียบ, อินฟลูเอนเซอร์

Abstract

Social media plays a significant role in shaping the social identity of Thai youth in the present day through processes such as self-presentation, social comparison, and the influence of influencers and societal trends. Youth can express their identity through posts, images, and videos on various platforms, which can have both positive and negative effects on their self-satisfaction. Social comparison with others on social media can lead to feelings of inferiority and depression if it occurs in a negative way. Additionally, mimicking behaviors and values from influencers can influence youth behavior and ideas, such as language use and beauty standards, as well as lead to changes in social values. Therefore, social media has a profound impact on shaping the identity of Thai youth in the digital age.

Keyword: Social media, Identity, Youth, Comparison, Influencers

บทนำ

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะเยาวชนไทยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย การมีปฏิสัมพันธ์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Facebook, Instagram, Twitter และ TikTok ทำให้เกิดการสร้างและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางสังคม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทย รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการดังกล่าว

ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเยาวชน (Boyd, 2014) โดยทำหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับการสื่อสาร การแสดงออก และการสร้างตัวตนทางสังคม การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้เยาวชนสามารถพัฒนาอัตลักษณ์ทางสังคมผ่านการโต้ตอบกับผู้อื่นและการบริโภคเนื้อหาต่าง ๆ (Goffman, 1959) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้มีแต่ด้านบวกเท่านั้น ยังมีความเสี่ยงต่อปัญหาทางจิตใจ เช่น ความ

วิตกกังวลและภาวะซึมเศร้าที่เกิดจากแรงกดดันทางสังคมและการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (Twenge et al., 2018)

ในบริบทของประเทศไทย มีการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม โดยมีแนวโน้มที่จะรับเอาอิทธิพลจากอินฟลูเอนเซอร์และกระแสสังคมมากขึ้น (ศิริพร และคณะ, 2563) นอกจากนี้ นโยบายด้านการศึกษาและสื่อดิจิทัลยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการนี้ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงสร้างสรรค์และปลอดภัย

ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย

สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในหลายมิติ ได้แก่

1. การสร้างอัตลักษณ์ผ่านการนำเสนอภาพลักษณ์ตนเอง (Self-Presentation) เยาวชนสามารถเลือกแสดงออกถึงตัวตนของตนเองในรูปแบบที่ต้องการผ่านโพสต์ รูปภาพ และวิดีโอบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ (Goffman, 1959) อย่างไรก็ตาม การนำเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกปรับแต่งเพื่อให้ได้รับการยอมรับทางสังคม อาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ความเครียดและความวิตกกังวล (Chou & Edge, 2012)

2. การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (Social Comparison) สื่อสังคมออนไลน์เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ซึ่งอาจส่งผลต่อความพึงพอใจในตนเองและการรับรู้คุณค่าตนเอง (Twenge et al., 2018) หากการเปรียบเทียบตนเองเกิดขึ้นในลักษณะที่ส่งผลเชิงลบ อาจนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่าและภาวะซึมเศร้า

3. อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์และกระแสสังคม อินฟลูเอนเซอร์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยเยาวชนมักเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมของบุคคลที่พวกเขาชื่นชอบ สิ่งนี้สามารถส่งผลทั้งในด้านบวกและลบ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่

4. ผลกระทบต่อพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคม เยาวชนไทยได้รับอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์ในการกำหนดพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเลือกใช้ภาษา วัฒนธรรมย่อย และ

แนวคิดเกี่ยวกับความงาม (Boyd, 2014) ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและอัตลักษณ์ของตนเอง

โดยสรุป สื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย การตระหนักรู้ถึงผลกระทบเหล่านี้สามารถช่วยให้เยาวชนใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชน อัตลักษณ์ของเยาวชนไทยได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ได้แก่

1. ครอบครัวและการเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชน การเลี้ยงดู ค่านิยม และแนวคิดที่ได้รับจากพ่อแม่มีผลต่อมุมมองและพฤติกรรมของเยาวชน (Erikson, 1968) ในยุคดิจิทัล บทบาทของครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยสื่อสังคมออนไลน์สามารถเสริมสร้างหรือบ่อนทำลายอัตลักษณ์ที่ครอบครัวปลูกฝังได้

2. กลุ่มเพื่อนและสังคมรอบตัว

กลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน เนื่องจากเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ค่านิยม และพฤติกรรม (Brown & Larson, 2009) การมีส่วนร่วมในสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้เยาวชนสามารถสร้างเครือข่ายสังคมและกำหนดตัวตนของตนเองผ่านการโต้ตอบกับผู้อื่น

3. วัฒนธรรมและสื่อมวลชน

วัฒนธรรมและสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยเฉพาะในยุคที่เนื้อหาดิจิทัลสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว (Hall, 1997) สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้เยาวชนสามารถรับและปรับตัวเข้ากับแนวโน้มทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

4. เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัล

เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีที่เยาวชนสร้างและนำเสนออัตลักษณ์ของตนเอง (Livingstone, 2008) ฟีเจอร์ต่าง ๆ เช่น ฟิลเตอร์ AI อัลกอริทึม และโหมดการโต้ตอบทางสังคม ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมและอัตลักษณ์ของเยาวชน

อัตลักษณ์ของเยาวชนไทยได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย โดยปัจจัยแรกคือครอบครัวและการเลี้ยงดู ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชน ค่านิยม แนวคิด และรูปแบบการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ส่งผลโดยตรงต่อมุมมองและพฤติกรรมของเยาวชน อย่างไรก็ตาม ในยุคดิจิทัล บทบาทของครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถเป็นทั้งเครื่องมือเสริมสร้างหรือบ่อนทำลายอัตลักษณ์ที่ครอบครัวปลูกฝังได้นอกจากนี้ กลุ่มเพื่อนและสังคมรอบตัวยังมีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน เนื่องจากเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ค่านิยม และพฤติกรรม เยาวชนมีแนวโน้มที่จะรับเอาทัศนคติและรูปแบบพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการสร้างเครือข่ายและโต้ตอบกับผู้อื่น อีกปัจจัยสำคัญคือวัฒนธรรมและสื่อมวลชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยเฉพาะในยุคที่เนื้อหาดิจิทัลสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้เยาวชนสามารถรับและปรับตัวเข้ากับแนวโน้มทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก สุดท้าย เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นอีกปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อการสร้างและนำเสนออัตลักษณ์ของเยาวชน พีเจอร์ท่าง ๆ เช่น ฟีลเตอร์ AI อัลกอริทึม และโหมดการโต้ตอบทางสังคม ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ตัวตนของเยาวชน โดยรวมแล้ว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทยในยุคดิจิทัล ซึ่งอัตลักษณ์ดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตามบริบททางสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

รูปแบบการสร้างและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของเยาวชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยกระบวนการสร้างและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์สามารถแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การนำเสนอภาพลักษณ์ตนเอง (Self-Presentation) เยาวชนสามารถเลือกแสดงออกถึงตัวตนของตนเองในรูปแบบที่ต้องการผ่านโพสต์ รูปภาพ และวิดีโอบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ (Goffman, 1959) อย่างไรก็ตาม การนำเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกปรับแต่งเพื่อให้ได้รับการยอมรับทางสังคมอาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ความเครียดและความวิตกกังวล (Chou & Edge, 2012) 2) การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (Social Comparison) สื่อสังคมออนไลน์เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ซึ่งอาจส่งผลต่อความพึงพอใจในตนเองและการรับรู้

คุณค่าตนเอง (Twenge et al., 2018) หากการเปรียบเทียบตนเองเกิดขึ้นในลักษณะที่ส่งผลเชิงลบ อาจนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่าและภาวะซึมเศร้า 3) อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์และกระแสสังคม อินฟลูเอนเซอร์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยเยาวชนมักเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมของบุคคลที่พวกเขาชื่นชอบ สิ่งนี้สามารถส่งผลทั้งในด้านบวกและลบ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่ 4) ผลกระทบต่อพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคม เยาวชนไทยได้รับอิทธิพลจากสื่อสังคมออนไลน์ในการกำหนดพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเลือกใช้ภาษา วัฒนธรรมย่อย และแนวคิดเกี่ยวกับความงาม (Boyd, 2014) ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและอัตลักษณ์ของตนเอง

สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชนผ่านกระบวนการสร้างและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ในหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากการนำเสนอภาพลักษณ์ตนเอง (Self-Presentation) ที่เยาวชนสามารถเลือกแสดงออกถึงตัวตนของตนเองผ่านโพสต์ รูปภาพ และวิดีโอบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ แต่การนำเสนอที่ถูกปรับแต่งเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต เช่น ความเครียดและความวิตกกังวล นอกจากนี้ การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (Social Comparison) ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เปรียบเทียบตัวเองกับผู้อื่น ซึ่งสามารถส่งผลทั้งในด้านบวกและลบต่อความพึงพอใจในตนเองและการรับรู้คุณค่าตนเอง โดยหากการเปรียบเทียบส่งผลเชิงลบอาจนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่าและภาวะซึมเศร้า อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชน โดยเยาวชนมักเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมของอินฟลูเอนเซอร์ที่พวกเขาชื่นชอบ ซึ่งผลกระทบนี้สามารถเป็นทั้งบวกและลบขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่ สุดท้าย สื่อสังคมออนไลน์ยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคมของเยาวชน เช่น การเลือกใช้ภาษา วัฒนธรรมย่อย และแนวคิดเกี่ยวกับความงาม ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและอัตลักษณ์ของพวกเขา

สรุป

สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของเยาวชนไทยในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในแง่ของการนำเสนอภาพลักษณ์ตนเอง (Self-Presentation) ซึ่งเยาวชนสามารถเลือกแสดงออกถึงตัวตนของตนเองผ่านโพสต์ รูปภาพ และวิดีโอบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ การนำเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกปรับแต่งเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมสามารถทำให้เยาวชนรู้สึกถึงการยอมรับจากผู้อื่น แม้ว่าอาจส่งผลต่อสุขภาพจิต เช่น

ความเครียดและความวิตกกังวล การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (Social Comparison) ก็เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการนี้ เมื่อเยาวชนมีโอกาสเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นในสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถส่งผลต่อความพึงพอใจในตนเองและการรับรู้คุณค่าของตนเอง หากการเปรียบเทียบนี้เกิดขึ้นในลักษณะที่ส่งผลเชิงลบอาจนำไปสู่ความรู้สึกด้อยค่าและภาวะซึมเศร้า อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์และกระแสสังคมก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชนไทย โดยเยาวชนมักเลียนแบบพฤติกรรมและค่านิยมจากอินฟลูเอนเซอร์ที่พวกเขาชื่นชอบ ซึ่งสามารถส่งผลทั้งในด้านบวกและลบ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ได้รับการเผยแพร่ สุดท้าย สื่อสังคมออนไลน์ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและพฤติกรรมทางสังคมของเยาวชนไทย เช่น การเลือกใช้ภาษา วัฒนธรรมย่อย และแนวคิดเกี่ยวกับความงาม การรับรู้และการปรับตัวตามกระแสสังคมออนไลน์จึงกลายเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลในการกำหนดอัตลักษณ์ของเยาวชนไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press.
- Brown, B. B., & Larson, R. W. (2009). *Peer relationships in adolescence*. Handbook of Adolescent Psychology, 2, 74-103.
- Chou, H. T. G., & Edge, N. (2012). "They are happier and having better lives than I am: The impact of using Facebook on perceptions of others' lives." *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(2), 117-121.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. W. W. Norton & Company.
- Goffman, E. (1959). *The Presentation of Self in Everyday Life*. Anchor Books.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage.
- Livingstone, S. (2008). "Taking risky opportunities in youthful content creation: Teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression." *New Media & Society*, 10(3), 393-411.

Twenge, J. M., et al. (2018). "Associations between screen time and lower psychological well-being among children and adolescents: Evidence from a population-based study." *Preventive Medicine Reports*, 12, 271-283.